

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 21 Ιουνίου 2024
(OR. en)

Διοργανικός φάκελος:
2024/0599(NLE)

11462/24
ADD 1

SOC 493
EMPL 299
ECOFIN 750
EDUC 240

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	19 Ιουνίου 2024
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2024) 599 final
Θέμα:	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ της πρότασης ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2024) 599 final.

σνημμ.: COM(2024) 599 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 19.6.2024
COM(2024) 599 final

ANNEX

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

της

πρότασης ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών
μελών**

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Κατευθυντήρια γραμμή 5: Τόνωση της ζήτησης εργασίας

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν ενεργά μια βιώσιμη κοινωνική οικονομία της αγοράς και να διευκολύνουν και να στηρίζουν τις επενδύσεις για τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας, αξιοποιώντας επίσης το δυναμικό που συνδέεται με την ψηφιακή και την πράσινη μετάβαση, υπό το πρίσμα των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για το 2030 όσον αφορά την απασχόληση. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μειώσουν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις όσον αφορά τις προσλήψεις, να ενισχύσουν την υπεύθυνη επιχειρηματικότητα και την πραγματική αυτοαπασχόληση και, ειδικότερα, να στηρίζουν τη δημιουργία και την ανάπτυξη των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε χρηματοδότηση. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν ενεργά την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιχειρήσεων, και να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές της. Θα πρέπει να αναπτύξουν μέτρα και στρατηγικές που προωθούν την κοινωνική οικονομία, να ενισχύσουν την κοινωνική καινοτομία και να ενθαρρύνουν επιχειρηματικά μοντέλα που δημιουργούν ευκαιρίες ποιοτικής απασχόλησης και παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες, ιδίως σε τοπικό επίπεδο, μεταξύ άλλων στην κυκλική οικονομία και στις περιοχές που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση σε μια πράσινη οικονομία, μεταξύ άλλων μέσω στοχευμένης χρηματοδοτικής και τεχνικής υποστήριξης.

Για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας απέναντι σε πιθανούς οικονομικούς κλυδωνισμούς και/ή κλυδωνισμούς της αγοράς εργασίας, τα καλά σχεδιασμένα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας και παρόμοιες ρυθμίσεις διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο. Μπορούν επίσης να στηρίζουν τους διαρθρωτικούς μετασχηματισμούς διευκολύνοντας και στηρίζοντας τις διαδικασίες αναδιάρθρωσης και την ανακατανομή του εργατικού δυναμικού από παρακμάζοντες τομείς σε αναδυόμενους τομείς, αυξάνοντας έτσι την παραγωγικότητα, διατηρώντας την απασχόληση και συμβάλλοντας στον εκσυγχρονισμό της οικονομίας, μεταξύ άλλων μέσω της ανάπτυξης συναφών δεξιοτήτων. Θα πρέπει να εξεταστούν καλά σχεδιασμένα κίνητρα πρόσληψης και μετάβασης και μέτρα αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης, ώστε να στηριχτεί η δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας και οι μεταβάσεις καθ' όλη τη διάρκεια του εργασιακού βίου και να αντιμετωπιστούν οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων, μεταξύ άλλων υπό το πρίσμα του ψηφιακού και του πράσινου μετασχηματισμού, των δημογραφικών αλλαγών, καθώς και των επιπτώσεων του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας.

Η φορολογία θα πρέπει να μετατοπιστεί από την εργασία σε άλλες πηγές φορολογίας που στηρίζουν περισσότερο την απασχόληση και τη συμπεριληπτική ανάπτυξη και σε ευθυγράμμιση με τους στόχους για το κλίμα και το περιβάλλον, λαμβάνοντας υπόψη την αναδιανεμητική επίδραση του φορολογικού συστήματος, διαφυλάσσοντας ταυτόχρονα τα έσοδα για επαρκή κοινωνική προστασία και τις δαπάνες για την ενίσχυση της ανάπτυξης.

Τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που διαθέτουν νόμιμους κατώτατους μισθούς, θα πρέπει να προωθήσουν τις συλλογικές διαπραγματεύσεις με σκοπό τον καθορισμό των μισθών και να διασφαλίσουν την αποτελεσματική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων με διαφανή και προβλέψιμο τρόπο, καθιστώντας δυνατή την επαρκή ανταπόκριση των μισθών στις εξελίξεις στον τομέα της παραγωγικότητας και προωθώντας δίκαιους μισθούς που να επιτρέπουν αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στις ομάδες χαμηλότερου και μεσαίου εισοδήματος με σκοπό την ενίσχυση της ανοδικής κοινωνικοοικονομικής σύγκλισης. Οι μηχανισμοί καθορισμού των μισθών θα πρέπει να λαμβάνουν επίσης υπόψη τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες, συμπεριλαμβανομένων της αύξησης της απασχόλησης, της ανταγωνιστικότητας, της αγοραστικής δύναμης και των περιφερειακών και τομεακών εξελίξεων. Με σεβασμό στις εθνικές πρακτικές και στην αυτονομία των κοινωνικών εταίρων, τα κράτη μέλη και οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι όλοι οι εργαζόμενοι λαμβάνουν επαρκείς μισθούς επωφελούμενοι, άμεσα ή έμμεσα, από συλλογικές συμβάσεις ή επαρκείς νόμιμους κατώτατους μισθούς, λαμβάνοντας υπόψη

τις επιπτώσεις τους στην ανταγωνιστικότητα, τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας, την αγοραστική δύναμη και την εργασιακή φτώχεια.

Κατευθυντήρια γραμμή 6: Ενίσχυση της προσφοράς εργασίας και βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, στη διά βίου απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων

Στο πλαίσιο της ψηφιακής και της πράσινης μετάβασης, των δημογραφικών αλλαγών και του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν τη βιωσιμότητα, την παραγωγικότητα, την ανταγωνιστικότητα, την απασχολησιμότητα και την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου, προωθώντας την απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής των ανθρώπων και ανάλογα με τις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, επίσης υπό το πρίσμα των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης και των κρατών μελών για το 2030 όσον αφορά τις δεξιότητες. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να εκσυγχρονίσουν τα συστήματά τους εκπαίδευσης και κατάρτισης και να επενδύσουν σε αυτά, ώστε να παρέχουν υψηλής ποιότητας, συμπεριληπτική εκπαίδευση και κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, να βελτιώσουν τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και την παροχή των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που απαιτούνται για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, και να εξασφαλίσουν πρόσβαση στην ψηφιακή μάθηση, τη γλωσσική κατάρτιση (π.χ. στην περίπτωση των προσφύγων, μεταξύ άλλων από την Ουκρανία ή διευκολύνοντας την πρόσβαση στην αγορά εργασίας σε διασυννοριακές περιοχές) και την απόκτηση επιχειρηματικών δεξιοτήτων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεργαστούν με τους κοινωνικούς εταίρους, τους παρόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης, τις επιχειρήσεις και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης για την αντιμετώπιση των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων που παρουσίασε η Επιτροπή τον Μάρτιο του 2024, για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και τη βελτίωση της ποιότητας και της συνάφειάς τους με την αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω στοχευμένης χρηματοδοτικής και τεχνικής υποστήριξης. Αυτό θα συμβάλει επίσης στη διευκόλυνση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, στην αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών δεξιοτήτων και των ελλείψεων εργατικού δυναμικού, μεταξύ άλλων για δραστηριότητες που σχετίζονται με τις βιομηχανίες μηδενικών καθαρών εκπομπών και τις ψηφιακές βιομηχανίες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με την οικονομική ασφάλεια της ΕΕ, και εκείνων που σχετίζονται με την πράσινη μετάβαση, όπως η ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ή η ανακαίνιση κτιρίων.

Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην αντιμετώπιση της μείωσης των εκπαιδευτικών επιδόσεων των νέων, ιδίως στον τομέα των βασικών δεξιοτήτων. Απαιτούνται ενέργειες για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζει το επάγγελμα του εκπαιδευτικού, συμπεριλαμβανομένης της ελκυστικότητάς του, της αντιμετώπισης των ελλείψεων εκπαιδευτικών και της ανάγκης επένδυσης στις ψηφιακές δεξιότητες των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών. Επιπλέον, τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να εφοδιάζουν όλους τους εκπαιδευομένους με βασικές ικανότητες, συμπεριλαμβανομένων των βασικών και των ψηφιακών δεξιοτήτων, καθώς και με εγκάρσιες ικανότητες και κριτικό πνεύμα ενόψει της απειλής της παραπληροφόρησης, ώστε να θέτουν τις βάσεις για προσαρμοστικότητα και ανθεκτικότητα καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι οι εκπαιδευτικοί είναι έτοιμοι να καλλιεργήσουν αυτές τις ικανότητες στους εκπαιδευομένους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να στηρίζουν τους ενήλικους που βρίσκονται σε ηλικία εργασίας όσον αφορά την πρόσβαση σε κατάρτιση και να αυξήσουν τις επιδιώξεις και τα κίνητρα που ωθούν τα άτομα να αναζητούν κατάρτιση, μεταξύ άλλων, κατά περίπτωση, μέσω ατομικών λογαριασμών μάθησης, και διασφαλίζοντας τη δυνατότητα μεταφοράς τους σε περίπτωση επαγγελματικών μεταβάσεων, καθώς και μέσω ενός αξιόπιστου συστήματος αξιολόγησης της ποιότητας της κατάρτισης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διερευνούν τη χρήση μικροδιαπιστευτηρίων για την υποστήριξη της διά βίου μάθησης και της απασχολησιμότητας. Θα πρέπει να δίνουν τη δυνατότητα σε όλους να προβλέπουν και να προσαρμόζονται καλύτερα στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, κυρίως μέσω της συνεχούς αναβάθμισης των δεξιοτήτων, της επανειδίκευσης και της παροχής ολοκληρωμένης καθοδήγησης και συμβουλευτικής, με σκοπό την υποστήριξη της δίκαιης

και θεμιτής μετάβασης για όλους, την ενίσχυση της απασχόλησης και των κοινωνικών αποτελεσμάτων και της παραγωγικότητας, την αντιμετώπιση των ελλείψεων στην αγορά εργασίας και της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων, τη βελτίωση της συνολικής ανθεκτικότητας της οικονομίας σε κλυδωνισμούς και την ευκολότερη πραγματοποίηση πιθανών προσαρμογών.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν τις ίσες ευκαιρίες για όλους, αντιμετωπίζοντας τις ανισότητες στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, μεταξύ άλλων και όσον αφορά την περιφερειακή κάλυψη. Ειδικότερα, τα παιδιά θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή και υψηλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, σύμφωνα με τους νέους «στόχους της Βαρκελώνης» και την ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αυξήσουν τα συνολικά επίπεδα επαγγελματικών προσόντων, να μειώσουν τον αριθμό των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση, να στηρίξουν την ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση των παιδιών από μειονεκτούσες ομάδες και απομακρυσμένες περιοχές, να αυξήσουν την ελκυστικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK), να στηρίξουν την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και την ολοκλήρωσή της και να αυξήσουν τον αριθμό των αποφοίτων στους τομείς των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (STEM) τόσο στην EEK όσο και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ιδίως δε για τις γυναίκες. Θα πρέπει επίσης να υποστηριχθούν οι κορυφαίες επιδόσεις και η αριστεία στα εκπαιδευτικά αποτελέσματα, δεδομένου του ρόλου τους στην προώθηση του μελλοντικού δυναμικού καινοτομίας της ΕΕ. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διευκολύνουν τη μετάβαση των νέων από την εκπαίδευση στην απασχόληση μέσω ποιοτικών περιόδων πρακτικής άσκησης και μαθητείας, καθώς και να αυξήσουν τη συμμετοχή των ενηλίκων στη συνεχή μάθηση, ιδίως για όσους προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα και για τους λιγότερο ειδικευμένους. Λαμβάνοντας υπόψη τις νέες απαιτήσεις για τις ψηφιακές, τις πράσινες και τις γηράσκουσες κοινωνίες, τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναβαθμίσουν και να αυξήσουν την προσφορά και την υιοθέτηση ευέλικτης αρχικής και συνεχούς EEK, να ενισχύσουν τη μάθηση στον χώρο εργασίας στα συστήματα τους EEK, μεταξύ άλλων μέσω προσβάσιμων, ποιοτικών και αποτελεσματικών προγραμμάτων μαθητείας, και να στηρίξουν τους ενήλικες με χαμηλή ειδίκευση όσον αφορά τη διατήρηση της απασχολησιμότητάς τους. Επίσης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενισχύσουν τη σύνδεση της αγοράς εργασίας με την τριτοβάθμια εκπαίδευση και, κατά περίπτωση, με την έρευνα· να βελτιώσουν την παρακολούθηση και πρόβλεψη των δεξιοτήτων· να προβάλλουν περισσότερο τις δεξιότητες και να καταστήσουν συγκρίσιμα τα προσόντα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποκτώνται στο εξωτερικό, και να διασφαλίσουν τη συνεκτικότερη χρήση των ταξινομήσεων σε επίπεδο ΕΕ [δηλαδή της ESCO (Ευρωπαϊκή ταξινόμηση δεξιοτήτων, ικανοτήτων, προσόντων και επαγγελμάτων)] και να αυξήσουν τις ευκαιρίες αναγνώρισης και επικύρωσης των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων που αποκτώνται εκτός της τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, μεταξύ άλλων και για τους πρόσφυγες και τα άτομα που βρίσκονται σε καθεστώς προσωρινής προστασίας. Πέρα από την αξιοποίηση των ανεκμετάλλετων δυνατοτήτων του εγχώριου εργατικού δυναμικού της ΕΕ, η προσέλκυση ταλέντων και δεξιοτήτων από χώρες εκτός της ΕΕ μέσω της διαχείρισης της μετανάστευσης και η πρόληψη καταχρηστικών συνθηκών εργασίας μπορούν επίσης να συμβάλουν στην αντιμετώπιση των ελλείψεων δεξιοτήτων και εργατικού δυναμικού, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, όπως στους τομείς STEM και στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και μακροχρόνια περίθαλψη.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν στους άνεργους και στα οικονομικά μη ενεργά άτομα αποτελεσματική, έγκαιρη, συντονισμένη και εξατομικευμένη βοήθεια που βασίζεται στην υποστήριξη για την αναζήτηση εργασίας, την κατάρτιση, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση, καθώς και την πρόσβαση σε άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες, με ιδιαίτερη προσοχή στις ευάλωτες ομάδες και στα άτομα που πλήττονται ιδιαίτερα από την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση ή από κλυδωνισμούς της αγοράς εργασίας. Ολοκληρωμένες στρατηγικές που περιλαμβάνουν εμπεριστατωμένη ατομική αξιολόγηση των ανέργων θα πρέπει να δρομολογούνται το συντομότερο δυνατό και το αργότερο 18 μήνες μετά την έναρξη της ανεργίας, ώστε να μειωθεί σημαντικά και να προληφθεί η μακρόχρονη και διαρθρωτική ανεργία. Η ανεργία των νέων και το

ζήτημα των νέων που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (ΕΑΕΚ) θα πρέπει να συνεχίσει να αντιμετωπίζεται με την πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και τη διαρθρωτική βελτίωση της μετάβασης από την εκπαίδευση στην απασχόληση, μεταξύ άλλων μέσω της πλήρους εφαρμογής των ενισχυμένων εγγυήσεων για τη νεολαία, οι οποίες θα πρέπει επίσης να στηρίζουν τις ποιοτικές ευκαιρίες απασχόλησης των νέων. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειες, ιδίως όσον αφορά την επισήμανση του τρόπου με τον οποίο η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση προσφέρουν μια ανανεωμένη προοπτική για το μέλλον και ευκαιρίες για τους νέους.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποσκοπούν σε άρση των εμποδίων και των αντικινήτρων ως προς τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, καθώς και στην παροχή κινήτρων για τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, ιδίως όσον αφορά τα άτομα με χαμηλό εισόδημα και τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας (συχνά γυναίκες), καθώς και τα άτομα που είναι πιο απομακρυσμένα από την αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών και των περιθωριοποιημένων ατόμων Ρομά. Λόγω των μεγάλων ελλείψεων εργατικού δυναμικού σε ορισμένα επαγγέλματα και τομείς (ιδίως στους τομείς STEM, την ιατροφαρμακευτική και τη μακροχρόνια περίθαλψη, την εκπαίδευση, τις μεταφορές και τις κατασκευές), τα κράτη μέλη θα πρέπει, σεβόμενα τον ρόλο των κοινωνικών εταίρων, να συμβάλουν στην προώθηση της προσφοράς εργασίας, ιδίως μέσω της προώθησης επαρκών μισθών και συνθηκών εργασίας, διασφαλίζοντας ότι ο σχεδιασμός των συστημάτων φορολογίας και παροχών ενθαρρύνει τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας και ότι οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας είναι αποτελεσματικές και προσβάσιμες. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να υποστηρίζουν ένα κατάλληλο περιβάλλον εργασίας για τα άτομα με αναπηρίες, μεταξύ άλλων μέσω στοχοθετημένης χρηματοδοτικής και τεχνικής στήριξης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, καθώς και μέσω υπηρεσιών που δίνουν τη δυνατότητα στα άτομα αυτά να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία. Θα πρέπει να αντιμετωπιστούν οι ανισότητες μεταξύ των φύλων όσον αφορά την απασχόληση και τις αμοιβές, καθώς και τα έμφυλα στερεότυπα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν την ισότητα των φύλων και την αυξημένη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων εξασφαλίζοντας ίσες ευκαιρίες και επαγγελματική εξέλιξη και εξαλείφοντας τα εμπόδια στην πρόσβαση των γυναικών σε ηγετικές θέσεις σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων, καθώς και μέσω της αντιμετώπισης της βίας και της παρενόχλησης στην εργασία που αποτελούν πρόβλημα το οποίο πλήττει κυρίως τις γυναίκες. Θα πρέπει να εξασφαλιστεί ίση αμοιβή για ίση εργασία ή για εργασία ίσης αξίας, και μισθολογική διαφάνεια. Η συμφιλίωση επαγγελματικής, οικογενειακής και προσωπικής ζωής για γυναίκες και άνδρες θα πρέπει να προωθηθεί, ιδίως μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, ποιοτικές υπηρεσίες μακροχρόνιας περίθαλψης και προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, καθώς και μέσω επαρκών πολιτικών που θα αντιμετωπίζουν τις αλλαγές που επέφερε στο εργασιακό περιβάλλον η ψηφιοποίηση. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι γονείς και άλλα πρόσωπα με υποχρεώσεις φροντίδας έχουν πρόσβαση σε αρμόζουσες άδειες για οικογενειακούς λόγους και ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας, με στόχο την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής, οικογενειακής και προσωπικής ζωής, και να προωθούν την ισορροπημένη χρήση των εν λόγω δικαιωμάτων μεταξύ γονέων.

Κατευθυντήρια γραμμή 7: Βελτίωση της λειτουργίας των αγορών εργασίας και της αποτελεσματικότητας του κοινωνικού διαλόγου

Προκειμένου να επωφεληθούν από ένα δραστήριο και παραγωγικό εργατικό δυναμικό και νέους τρόπους εργασίας και επιχειρηματικά μοντέλα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεργαστούν με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με δίκαιες, διαφανείς και προβλέψιμες συνθήκες εργασίας, με την εξισορρόπηση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Θα πρέπει να μειώσουν και να αποτρέψουν τον κατακερματισμό στο εσωτερικό των αγορών εργασίας, να καταπολεμήσουν την αδήλωτη εργασία και την πλασματική αυτοαπασχόληση, και να προωθήσουν τη μετάβαση σε μορφές απασχόλησης αορίστου χρόνου. Οι κανόνες για την προστασία της απασχόλησης, το εργατικό δίκαιο και οι φορείς απασχόλησης θα πρέπει στο σύνολό τους να παρέχουν, αφενός, το κατάλληλο περιβάλλον για

προσλήψεις και, αφετέρου, την απαραίτητη ευελιξία στους εργοδότες να προσαρμόζονται γρήγορα στις μεταβολές του οικονομικού περιβάλλοντος, προασπίζοντας παράλληλα τα εργασιακά δικαιώματα και διασφαλίζοντας την κοινωνική προστασία, τη δέουσα ασφάλεια και ένα υγιές, ασφαλές και κατάλληλα προσαρμοσμένο περιβάλλον εργασίας για όλους τους εργαζομένους. Η προώθηση της χρήσης ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας, όπως η τηλεργασία, μπορεί να συμβάλει σε υψηλότερα επίπεδα απασχόλησης και σε πιο συμπεριληπτικές αγορές εργασίας. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα πρέπει να στηρίζουν τους εργαζομένους, τις επιχειρήσεις και άλλους συντελεστές του ψηφιακού μετασχηματισμού, μεταξύ άλλων μέσω της προώθησης της υιοθέτησης δεοντολογικών και αξιόπιστων εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης (TN). Αυτό μπορεί να κυμαίνεται από πολιτικές που θα αποσκοπούν στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση των εργαζομένων για νέα επαγγέλματα και κίνητρα προς τις εταιρείες ώστε να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν τεχνολογίες που θα μπορούν να αυξήσουν την παραγωγικότητα, να συμπληρώσουν το ανθρώπινο εργατικό δυναμικό και να μετριάσουν τις ελλείψεις εργατικού δυναμικού σε κρίσιμους τομείς. Γενικά, και ειδικότερα στο ψηφιακό περιβάλλον, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ο σεβασμός των δικαιωμάτων των εργαζομένων όσον αφορά τον χρόνο εργασίας, τις συνθήκες εργασίας, την ψυχική υγεία στην εργασία και την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής. Θα πρέπει να αποτρέπονται οι εργασιακές σχέσεις που οδηγούν σε επισφαλείς συνθήκες εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων στις οποίες εμπλέκονται εργαζόμενοι σε πλατφόρμες, με τη διασφάλιση της δικαιοσύνης, της διαφάνειας και της λογοδοσίας στη χρήση αλγορίθμων και με την καταπολέμηση της κατάχρησης άτυπων συμβάσεων. Θα πρέπει να εξασφαλιστεί η πρόσβαση σε αποτελεσματικό, αμερόληπτο μηχανισμό επίλυσης διαφορών καθώς και το δικαίωμα επανόρθωσης, το οποίο περιλαμβάνει την καταβολή εύλογης αποζημίωσης όπου είναι σκόπιμο, σε περιπτώσεις καταχρηστικής απόλυσης.

Οι πολιτικές θα πρέπει να έχουν ως στόχο τη βελτίωση και την υποστήριξη της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, της αντιστοίχισης και των μεταβάσεων, υπό το πρίσμα επίσης των δημογραφικών αλλαγών, μεταξύ άλλων και σε μειονεκτούσες περιοχές. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενεργοποιήσουν και να διευκολύνουν αποτελεσματικά όσους μπορούν να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας, ιδίως τις υποεκπροσωπούμενες ομάδες, όπως οι γυναίκες και οι νέοι, καθώς και τα άτομα που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, όπως τα άτομα με χαμηλότερη ειδίκευση και οι μακροχρόνια άνεργοι, τα άτομα με αναπηρίες, τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων που βρίσκονται σε καθεστώς προσωρινής προστασίας, των ατόμων από περιθωριοποιημένες κοινότητες Ρομά και των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενισχύσουν το πεδίο εφαρμογής και την αποτελεσματικότητα των ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας, διευρύνοντας τη στόχευση, την εμβέλεια και την κάλυψή τους και συνδέοντάς τες καλύτερα με τις κοινωνικές υπηρεσίες, την κατάρτιση και την εισοδηματική στήριξη στους άνεργους, για όσο αναζητούν εργασία και με βάση τα δικαιώματα και τις ευθύνες τους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιούν όσο το δυνατόν καλύτερα τη χρηματοδότηση και την τεχνική υποστήριξη της ΕΕ ώστε να ενισχυθεί η ικανότητα των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης να παρέχουν έγκαιρη και εξατομικευμένη βοήθεια σε όσους αναζητούν εργασία, να ανταποκρίνονται στις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, να εφαρμόζουν διαχείριση βάσει επιδόσεων και να χρησιμοποιούν δεδομένα και ψηφιακή τεχνολογία. Σ' αυτό το πλαίσιο και οι ιδιωτικές υπηρεσίες απασχόλησης διαδραματίζουν επίσης ρόλο.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν στους άνεργους επαρκείς παροχές ανεργίας με εύλογη διάρκεια, σύμφωνα με τις εισφορές τους και τους εθνικούς κανόνες επιλεξιμότητας. Οι παροχές ανεργίας δεν θα πρέπει να αποτελούν αντικίνητρα για την ταχεία επιστροφή στην απασχόληση και θα πρέπει να συνοδεύονται από ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων μέτρων αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης, μεταξύ άλλων υπό το πρίσμα των ελλείψεων εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων.

Η κινητικότητα των εκπαιδευομένων, των μαθητευομένων και των εργαζομένων θα πρέπει να αυξηθεί και να υποστηριχθεί επαρκώς, ιδίως για τους εκπαιδευομένους στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση με λιγότερες εμπειρίες κινητικότητας, με στόχο την ενίσχυση των

δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητάς τους, την αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας και τη συμβολή στην ανταγωνιστικότητα σε επίπεδο ΕΕ. Θα πρέπει να αντιμετωπιστούν τα εμπόδια στην κινητικότητα του εργατικού δυναμικού εντός της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων ή τη μεταβίβαση κεκτημένων δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλισης. Θα πρέπει να εξασφαλιστούν δίκαιες και αξιοπρεπείς συνθήκες για όλους όσοι ασκούν διασυνοριακή δραστηριότητα με την αποφυγή των διακρίσεων και τη διασφάλιση ίσης μεταχείρισης με τους υπηκόους της ΕΕ, την επιβολή της εθνικής και της ενωσιακής νομοθεσίας και την επιτάχυνση της διοικητικής συνεργασίας μεταξύ των εθνικών διοικήσεων όσον αφορά τους μετακινούμενους εργαζομένους, με τη βοήθεια της Ευρωπαϊκής Αρχής Εργασίας.

Η κινητικότητα των εργαζομένων σε κρίσιμης σημασίας επαγγέλματα και των διασυνοριακών, εποχιακών και αποσπασμένων εργαζομένων θα πρέπει να υποστηρίζεται στις περιπτώσεις προσωρινού κλεισίματος των συνόρων λόγω παραμέτρων που άπτονται της δημόσιας υγείας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συμμετάσχουν περαιτέρω σε συμπράξεις προσέλκυσης ταλέντων για την ενίσχυση των νόμιμων οδών μετανάστευσης με τη δρομολόγηση νέων προγραμμάτων κινητικότητας και να χαράξουν μια αποτελεσματική πολιτική ένταξης για τους εργαζομένους και τις οικογένειές τους, η οποία θα περιλαμβάνει εκπαίδευση και κατάρτιση, συμπεριλαμβανομένης της γλωσσικής κατάρτισης, της απασχόλησης, της υγείας και της στέγασης.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να προσπαθήσουν να δημιουργήσουν τις κατάλληλες συνθήκες για νέες μορφές εργασίας και εργασιακές μεθόδους, αξιοποιώντας τις δυνατότητες που διαθέτουν για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και διασφαλίζοντας παράλληλα τη συμμόρφωσή τους με τα υφιστάμενα κοινωνικά δικαιώματα. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν συμβουλές και καθοδήγηση σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που ισχύουν στο πλαίσιο άτυπων συμβάσεων και νέων μορφών εργασίας, όπως η εργασία μέσω ψηφιακών πλατφορμών εργασίας και ρυθμίσεων για μόνιμη ή ημιμόνιμη τηλεργασία. Στο πλαίσιο αυτό, οι κοινωνικοί εταίροι μπορούν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο και τα κράτη μέλη θα πρέπει να τους στηρίζουν στην προσέγγιση και την εκπροσώπηση των ατόμων που εργάζονται υπό άτυπο καθεστώς και νέες μορφές εργασίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να εξετάσουν το ενδεχόμενο παροχής στήριξης για την επιβολή της νομοθεσίας —όπως κατευθυντήριες γραμμές ή ειδικά προγράμματα κατάρτισης για τις επιθεωρήσεις εργασίας— όσον αφορά τις προκλήσεις που απορρέουν από νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ψηφιακών τεχνολογιών και ΤΝ, όπως η αλγοριθμική διαχείριση, η επίβλεψη των εργαζομένων και η τηλεργασία.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν ευνοϊκό περιβάλλον για διμερή και τριμερή κοινωνικό διάλογο σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων των συλλογικών διαπραγματεύσεων, στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία και/ή πρακτική, κατόπιν διαβούλευσης και σε στενή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, με παράλληλο σεβασμό της αυτονομίας τους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εμπλέκουν τους κοινωνικούς εταίρους με συστηματικό, ουσιαστικό και έγκαιρο τρόπο στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των πολιτικών απασχόλησης, των κοινωνικών και, κατά περίπτωση, των οικονομικών και άλλων δημόσιων πολιτικών, μεταξύ άλλων στον καθορισμό και την επικαιροποίηση των νόμιμων κατώτατων μισθών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν τη διεύρυνση του πεδίου κάλυψης των συλλογικών διαπραγματεύσεων, βοηθώντας μεταξύ άλλων τους κοινωνικούς εταίρους να αποκτήσουν και να ενισχύσουν τις ικανότητές τους για αποτελεσματικές συλλογικές διαπραγματεύσεις σε όλα τα κατάλληλα επίπεδα· τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνουν τον συντονισμό των κοινωνικών εταίρων μεταξύ τους και μεταξύ αυτών των επιπέδων. Οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να ενθαρρύνονται να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις σε ζητήματα που τους αφορούν, με πλήρη σεβασμό της αυτονομίας τους και του δικαιώματος στη συλλογική δράση.

Κατά περίπτωση, και με βάση τις υφιστάμενες εθνικές πρακτικές, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη σχετική πείρα των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών όσον αφορά την απασχόληση και τα κοινωνικά ζητήματα.

Κατευθυντήρια γραμμή 8: Προαγωγή των ίσων ευκαιριών για όλους, προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν συμπεριληπτικές αγορές εργασίας, ανοικτές σε όλους, θεσπίζοντας αποτελεσματικά μέτρα για την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και να προαγάγουν τις ίσες ευκαιρίες για όλους, και ιδίως για τις υποεκπροσωπούμενες ομάδες στην αγορά εργασίας, με τη δέουσα επίσης προσοχή στην περιφερειακή και εδαφική διάσταση. Θα πρέπει να διασφαλίσουν την ίση μεταχείριση όσον αφορά την απασχόληση, την κοινωνική προστασία, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, την παιδική μέριμνα, τη μακροχρόνια περίθαλψη, την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, την εκπαίδευση και την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης, ανεξαρτήτως φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εκσυγχρονίσουν τα συστήματα κοινωνικής προστασίας, ώστε να παρέχουν επαρκή, ουσιαστική, αποτελεσματική και βιώσιμη κοινωνική προστασία για όλους και σε όλα τα στάδια της ζωής, με την ενθάρρυνση της κοινωνικής ένταξης και της ανοδικής κοινωνικής κινητικότητας, με την παροχή κινήτρων για τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, τη στήριξη της κοινωνικής επένδυσης, την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και την αντιμετώπιση των ανισοτήτων, μεταξύ άλλων μέσω του σχεδιασμού των συστημάτων φορολογίας και παροχών και της αξιολόγησης του διανεμητικού αντικτύπου των πολιτικών. Η συμπλήρωση των καθολικών προσεγγίσεων με στοχευμένες προσεγγίσεις θα βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας θα πρέπει επίσης να αποσκοπεί στη βελτίωση της ανθεκτικότητάς τους σε πολύπλευρες προκλήσεις. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στα ευάλωτα νοικοκυριά που πλήττονται σε μεγαλύτερο βαθμό από την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και από το αυξανόμενο κόστος ζωής, συμπεριλαμβανομένου του κόστους της ενέργειας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αντιμετωπίσουν περαιτέρω τα κενά όσον αφορά την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους υπό το πρίσμα της αύξησης των άτυπων μορφών εργασίας.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναπτύξουν και να ενσωματώσουν τις τρεις συνιστώσες της ενεργητικής ένταξης: επαρκής εισοδηματική στήριξη, συμπεριληπτικές αγορές εργασίας και πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες στήριξης, με σκοπό την κάλυψη των ατομικών αναγκών. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να διασφαλίζουν επαρκείς παροχές ελάχιστου εισοδήματος για όλους όσοι δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους και να προωθούν την κοινωνική ένταξη μέσω της στήριξης και της ενθάρρυνσης των ατόμων να συμμετέχουν ενεργά στην αγορά εργασίας και την κοινωνία, μεταξύ άλλων μέσω στοχευμένης παροχής κοινωνικών υπηρεσιών. Η διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτών, προσβάσιμων και ποιοτικών υπηρεσιών, όπως η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, η εξωσχολική φροντίδα, η εκπαίδευση, η κατάρτιση, η στέγαση και η υγεία η και η μακροχρόνια φροντίδα αποτελούν απαραίτητη προϋπόθεση για τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένης της εργασιακής φτώχειας, σύμφωνα με τους πρωταρχικούς στόχους της Ένωσης και των κρατών μελών για το 2030 όσον αφορά τη μείωση της φτώχειας. Η παιδική φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός θα πρέπει να αντιμετωπιστούν ιδιαίτερα με σφαιρικά και ολοκληρωμένα μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω της πλήρους εφαρμογής της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν την πρόσβαση όλων, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, σε βασικές υπηρεσίες καλής ποιότητας. Για όσους έχουν ανάγκη ή βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν την πρόσβαση σε επαρκή και οικονομικά προσιτή, κοινωνική στέγαση ή στεγαστική βοήθεια. Θα πρέπει να διασφαλίζουν μια καθαρή και δίκαιη ενεργειακή μετάβαση και να αντιμετωπίζουν την ενεργειακή φτώχεια ως ολόένα και πιο σημαντική μορφή φτώχειας, μεταξύ άλλων, κατά περίπτωση, μέσω στοχευμένων μέτρων στήριξης που απευθύνονται σε νοικοκυριά που βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αξιοποιήσουν αποτελεσματικά τη χρηματοδότηση και την τεχνική υποστήριξη της ΕΕ για επενδύσεις στην κοινωνική στέγαση, την ανακαίνιση κατοικιών και

τις συνοδευτικές υπηρεσίες και να αντιμετωπίσουν την επείγουσα ανάγκη για οικονομικά προσιτή και αξιοπρεπή στέγαση. Θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ειδικές ανάγκες των ατόμων με αναπηρίες, συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας, σε σχέση με τις εν λόγω υπηρεσίες. Η έλλειψη στέγης θα πρέπει να αντιμετωπιστεί συγκεκριμένα με την προώθηση της πρόσβασης σε μόνιμη στέγαση και την παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν έγκαιρη πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή προληπτική και θεραπευτική ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, καθώς και σε μακροχρόνια περίθαλψη υψηλής ποιότητας, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα. Στο πλαίσιο της αυξανόμενης ζήτησης για μακροχρόνια φροντίδα, η οποία συνδέεται επίσης με τις δημογραφικές αλλαγές, τα κενά στην επάρκεια, καθώς και οι ελλείψεις εργατικού δυναμικού και οι κακές συνθήκες εργασίας, θα πρέπει να αντιμετωπιστούν.

Υπό το πρίσμα του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας και σύμφωνα με την ενεργοποίηση της οδηγίας 2001/55/EK του Συμβουλίου¹, τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεχίσουν να παρέχουν επαρκές επίπεδο προστασίας στα εκτοπισμένα άτομα από την Ουκρανία. Όσον αφορά τους ασυνόδευτους ανηλίκους, τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να εφαρμόζουν τα αναγκαία μέτρα. Θα πρέπει να διασφαλιστεί η πρόσβαση των εκτοπισμένων παιδιών στην εκπαίδευση και φροντίδα παιδιών και σε βασικές υπηρεσίες σύμφωνα με την ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά.

Λόγω της αύξησης της μακροζωίας και των δημογραφικών αλλαγών, τα κράτη μέλη θα πρέπει να κατοχυρώσουν την επάρκεια και τη βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους, παρέχοντας ίσες ευκαιρίες σε γυναίκες και άνδρες για να αποκτήσουν και να κατοχυρώσουν συνταξιοδοτικά δικαιώματα, μεταξύ άλλων μέσω συμπληρωματικών συστημάτων για τη διασφάλιση επαρκούς εισοδήματος στην τρίτη ηλικία. Οι μεταρρυθμίσεις των συνταξιοδοτικών συστημάτων θα πρέπει να στηρίζονται από πολιτικές που αποσκοπούν στη μείωση του συνταξιοδοτικού χάσματος μεταξύ των φύλων καθώς και σε μέτρα παράτασης του επαγγελματικού βίου, όπως με την αύξηση της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης, ιδίως με τη διευκόλυνση της συμμετοχής των ηλικιωμένων στην αγορά εργασίας, και να πλαισιώνονται από στρατηγικές ενεργού γήρανσης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να καθιερώσουν έναν εποικοδομητικό διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη και να επιτρέψουν την κατάλληλη σταδιακή εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων.

¹ Οδηγία 2001/55/EK του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 2001, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων και μέτρα για τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτών των ατόμων (ΕΕ L 212 της 7.8.2001, σ. 12).